

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 271/09-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 8. septembra 2009 predbežne prerokoval sťažnosť D. Ž., P., zastúpeného advokátom JUDr. J. V., P., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Okresného súdu Prievidza sp. zn. 8 C/104/2005 z 12. februára 2009 a rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 19 Co/110/2009 z 28. mája 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť D. Ž. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. augusta 2009 doručená sťažnosť D. Ž. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Okresného súdu Prievidza (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 8 C/104/2005 z 12. februára 2009 a rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 19 Co/110/2009 z 28. mája 2009.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa návrhom z 30. mája 2005 domáhal proti odporcovi „opravy evidenčných listov dôchodkového poistenia“, ktorý v priebehu konania zmenil na nárok „o uloženie povinnosti“, aby okresný súd „určil, že v období od 1. 8. 1974 do 30. 4. 1990 vykonával u odporcu práce zaradené do prvej pracovnej kategórie...“. Túto zmenu okresný súd pripustil.

Okresný súd napadnutým rozsudkom návrh sťažovateľa zamietol na základe vykonaných dôkazov (vypočutím účastníkov konania a svedkov).

Proti rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol napadnutým uznesením krajský súd tak, že potvrdil uznesenie okresného súdu ako vecne správne.

Podľa názoru sťažovateľa sú rozhodnutia všeobecných súdov v rozpore so zákonom i so zisteným skutkovým a právnym stavom, a tým aj nespravodlivé. Tvrdí, že on „nesporne a nepochybniteľne vykonával u odporcu práce v podzemí zaradené do I. pracovnej kategórie“, ktoré mu odporca v rozpore so zákonom nevykazoval, čím ho poškodil, pretože by mu inak vznikol nárok na starobný dôchodok už vo veku 55 rokov.

Sťažovateľ ďalej tvrdí, že „splnil svoj záväzok pracovať v podzemí do 30 rokov fyzického veku“, ktorý mal „voči vojenskej správe“, avšak žiadnym z jeho argumentov uvedených v odvolaní proti rozsudku okresného súdu sa odvolací súd nezaoberal, preto je podľa neho rozhodnutie krajského súdu nepreskúmateľné.

Sťažovateľ po podrobnom opísaní skutkového stavu tvrdí, že všeobecné súdy mali jeho návrhu vyhovieť. Keďže označené súdy vec nesprávne právne posúdili, došlo k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a navrhuje, aby ústavný súd vo veci jeho sťažnosti vydal takéto rozhodnutie:

„1. Právo D. Ž. na spravodlivé rozhodnutie veci podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkami Okresného súdu v Prievidzi zo dňa 12. februára 2009

sp. zn. 8 C/104/2005-163 a Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 28. mája 2009 sp. zn. 19 Co/110/2009-178 porušené bolo.

2. Rozsudky Okresného súdu v Prievidzi zo dňa 12. februára 2009 sp. zn. 8 C/104/2005-163 a Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 28. mája 2009 sp. zn. 19 Co/110/2009-178 sa zrušujú.

3. Okresný súd v Prievidza a Krajský súd v Trenčíne sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť D. Ž. z titulu primeraného finančného zadosťučinenia 10.000,- €... a nahradiť mu trovy právneho zastúpenia v sume 670,88 €... k rukám advokáta JUDr. J. V... do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Namietané porušenie základného práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 51 ods. 1 ústavy teda automaticky nezakladá aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich.

Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (I. ÚS 103/02).

Z uvedeného vyplýva, že v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy prislúcha právomoc ústavnému súdu zaoberať sa porušením základného práva alebo slobody za predpokladu, že právna úprava takémuto právu neposkytuje účinnú ochranu (*mutatis mutandis* I. ÚS 78/99).

Podstatou účinnej ochrany základných práv a slobôd občana je okrem iného aj opravný prostriedok, ktorý má fyzická osoba alebo právnická osoba k dispozícii vo vzťahu k tomu základnému právu alebo slobode, porušenie ktorých sa namieta, a ktorý jej umožňuje odstrániť ten stav, v ktorom vidí porušenie svojho základného práva alebo slobody (I. ÚS 36/96).

1. Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že sťažovateľ predmetnou sťažnosťou napadol aj rozsudok okresného súdu sp. zn. 8 C/104/2005 z 12. februára 2009. Vzhľadom na princíp subsidiarity, ktorý vyplýva z čl. 127 ods. 1 ústavy, ústavný súd nemá právomoc preskúmať napadnutý rozsudok okresného súdu, keďže proti nemu bol prípustný riadny opravný prostriedok, ktorý sťažovateľ využil, t. j. o odvolaní proti rozsudku okresného súdu

rozhodoval krajský súd ako súd odvolací rozsudkom sp. zn. 19 Co/110/2009 z 28. mája 2009.

Z tohto dôvodu bolo potrebné sťažnosť v tejto časti odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

2. Podľa názoru ústavného súdu sťažnosť v časti, v ktorej sťažovateľ namieta porušenie označeného základného práva rozsudkom krajského súdu sp. zn. 19 Co/110/2009 z 28. mája 2009, je zjavne neopodstatnená.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným spôsobom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

Sťažovateľ vidí porušenie svojho základného práva „*na spravodlivé rozhodnutie veci*“ podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spôsobe, akým sa menované všeobecné súdy vysporiadali s vykonanými dôkazmi v rámci ich hodnotenia a následného vyvodenia zodpovedajúcich skutkových a právnych záverov v ich meritórnom konečnom rozhodnutí. Považuje rozhodnutie krajského súdu za nepreskúmateľné, pretože nie je riadne odôvodnené a vychádza z nesprávne zisteného skutkového stavu veci.

Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že obsahom základného práva na súdnu a inú právnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto základnému právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01), ako aj konkrétne procesné garancie v súdnom konaní. Článok 46 ods. 1 ústavy zahŕňa „právo na súd“, to znamená právo začať konanie na súde v „občianskoprávných veciach“ ako jeden z jeho aspektov. K nemu pristupujú záruky, pokiaľ ide o organizáciu, zloženie súdu a vedenie procesu. Kvalita procesu zahrnutá v práve na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy je zabezpečená zárukami procesného a inštitucionálneho charakteru.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti, ktorý rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je v zásade oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach základných slobodách. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeníach ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv a slobôd je daná v prípade, ak je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, ak účinky výkonu tejto právomoci všeobecným súdom nie sú zlučiteľné so súvisiacou ústavnou úpravou alebo úpravou v príslušnej medzinárodnej zmluve (napr. I. ÚS 225/03, II. ÚS 75/08).

Z postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaniach, ktoré im predchádzali, alebo samotných rozhodnutiach došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu možno o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán (všeobecný súd) porušoval uvedené základné právo, pretože

uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú. Za zjavne neopodstatnenú možno považovať takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05).

Na základe preskúmania napadnutého rozsudku krajského súdu ústavný súd dospel k záveru, že právne závery, o ktoré oprel svoje rozhodnutie sp. zn. 19 Co/110/2009 z 28. mája 2009, sú z ústavného hľadiska plne akceptovateľné a udržateľné. Krajský súd v tomto rozhodnutí na strane 4 uviedol, že *„okresný súd vo veci vykonal dokazovanie v súlade s ust. § 120 ods. 1 O. s. p., vykonané dôkazy vyhodnotil podľa zásad stanovených v § 132 O. s. p. Z rozhodnutia jednoznačne vyplýva, na základe akých skutkových zistení dospel okresný súd k záverom, na ktorých založil svoje napadnuté rozhodnutie.“* (str. 1 až 3 rozsudku krajského súdu, pozn.).

V závere krajský súd na strane 5 tiež uviedol, že *„pokiaľ v danej veci okresný súd uplatnený nárok navrhovateľa zamietol, je jeho rozhodnutie vecne správne. Zodpovedá totiž výsledkom vykonaného dokazovania, že navrhovateľ nesplnil zákonné podmienky pre požadované určenie, že v žalovanom období, t. j. od 1. 8. 1974 do 30. 4. 1990 vykonával u odporcu označené práce zaradené v prvej pracovnej kategórii. Skutkový záver, že navrhovateľ nebol zaradený do zamestnania v prvej pracovnej kategórii, je v súlade so skutkovými zisteniami, ktoré vyplývajú z vykonaných dôkazov a ich vyhodnotenia z hľadiska závažnosti, zákonnosti, pravdivosti, vierohodnosti a logiky. Odvolací súd, stotožňujúc sa so skutkovými a právnymi závermi prvostupňového súdu v podrobnostiach v zmysle ust. § 219 ods. 2 O. s. p. na odôvodnenie rozsudku okresného súdu odkazuje.“*

Predmetné rozhodnutie je podľa názoru ústavného súdu jasne odôvodnené, pričom ústavný súd nezistil, že by jeho výklad a závery boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplýva z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom krajského súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná

rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok.

Ústavný súd sa z obsahu napadnutého rozsudku presvedčil, že odvolací súd sa zaoberal aj podstatou námietok sťažovateľa uvedených v odvolaní, pretože námietky jeho odvolania jednoznačne smerovali k záveru, že prvostupňový „súd chybne hodnotil vykonané dôkazy a rozhodol v rozpore so zisteným skutkovým stavom“.

Aj keď sa sťažovateľ tieto dôkazy a výpovede svedkov snažil v odvolaní spochybníť a namietal, že vecne sú správne iba jeho tvrdenia v tomto konaní, z ústavnoprávneho hľadiska však niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutého odvolacieho rozhodnutia, ktoré sú jasne a zrozumiteľne odôvodnené a majú oporu v dokazovaní vykonanom najmä prvostupňovým súdom, s dôkazmi ktorého sa krajský súd stotožnil. Pretože namietané rozhodnutie krajského súdu nevykazuje znaky svojvôle a je dostatočne odôvodnené na základe jeho vlastných myšlienkových postupov a hodnotení, ústavný súd nie je oprávnený ani povinný tieto postupy a hodnotenia nahrádzať (podobne aj I. ÚS 21/98, III. ÚS 209/04) a v tejto situácii nemá dôvod zasiahnuť do právneho názoru krajského súdu.

Ústavný súd v tejto súvislosti ešte pripomína, že nie je a ani nemôže byť ďalšou opravnou inštanciou v systéme všeobecného súdnictva.

Vychádzajúc z uvedeného je ústavný súd toho názoru, že niet žiadnej spojitosti medzi odôvodnením rozhodnutia krajského súdu a namietaným porušením základného práva sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu, resp. na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Pretože ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde dospel k záveru, že účinky výkonu právomoci krajského súdu v danom

prípade sú zlúčiteľné so sťažovateľom označeným právom, sťažnosť v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd už nepovažoval za potrebné zaoberať sa ďalšími procesnými návrhmi sťažovateľa uvedenými v petite jeho sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. septembra 2009